

Nisi autem his mediis consensum obtineat, violentiam physicam facit; per vim (et forte utendo rebus sacris) personam polluit, vel etiam ad copulam cogit et stuprum perpetratur. (Cf. Scaramelli *Directt. mist. V. xi. 123*). Dein immittit persuasionem quod peccata horribilia iam commissa fuerint, in desperationem personam miserrimam conicere procurat, et forsitan de suicidio illam tentat. Ea autem adhuc reluctante, ad percussiones, adustiones, vulnera, et uno verbo ad cruciatus vix credibiles recurrit. Denique, ut inducat ad peccatum solet etiam dicere quod si persona in vita illi sine difficultate consentiat, illam liberam et quietam relinquet in morte, ut possit salvari; sed e contra, si difficultates opponat, eandem tam in vita quam in morte ad peccatum trahet; et sic certo certius damnabitur. Haec ultima tentatio maior et terribilior omnibus aliis esse solet. Status plus vel minus huiusce generis longo tempore multisque annis durare potest.

III. Confessarius quam maxime sollicitus erit de tribus; nempe 1° de fortitudine et constantia; 2° de profectu in virtutibus; 3° de liberatione.

Quoad fortitudinem et constantiam, a periculo damnationis, a praemio extraordinario in Paradiso, a purgatorio quod persona evitabit, a Deo pro quo dimicat et a quo semper adiuvabitur etc. argumenta sumat. Maximam necessitatem directionis et obedientiae ostendat. Bonis modis utatur, et horroris signa non det. Corrigit autem si aliquo modo et a longe cedere inciperet. Non facile credat quod vere deliquerit; et quamvis de hoc dubitaret, caveat ne miserae animae iam de desperatione heu nimis tentatae dubium suum ostendat; sed potius exhortationes adaugeat et orationem atque fortitudinem magis magisque commendat. Dixi *non facile credat quod vere deliquerit*; ut plurimum enim Deus in animabus piis id non permittit; et valde facile est quod, propter defectum cognitionis aut libertatis, ea, quae perpetrata fuerunt, vera peccata formalia non fuerint. Recolendum quod diabolus potest

1° violare personam per vim sicut faceret homo; 2° cogere vi physica eius manus (non obstante voluntatis repugnantia absoluta) ad tactus, aut eius linguam ad blasphemias (S. Lig. *Prax. n. 111*); 3° inducere illam in statum similem semiebrio, aut eius passiones adeo repente et vivide commovere et intellectum ita obfuscare, ut malitiam non advertat. Cf. S. Lig. (*l. c.*).

Quoad profectum in virtutibus, curabit ut poenitens se profundissime humiliet, Dei dispositionibus se resignet etc.

Quoad liberationem, media praecipua sunt 1° Oratio fervens (interponendo etiam patrocinium Ss. Iulii et Gaudentii). 2° Ieiunium. 3° Actus profundissimae humilitatis. 4° Exorcismi (qui fieri possunt etiam privatim, atque non stando formae Ritualis, imo ab ipsa persona infestata; privatim enim licentia Episcopi non exigitur). 5° Signum crucis. 6° Usus aquae benedictae. 7° Retentio Reliquiarum et aliquorum verborum Evangelii.

IV. Denique confessarius (maxime si agatur de mulieribus) caveat ne compassione ductus aliquas imprudentias committat; et reminiscatur quod Daemon non solum poenitentis, sed etiam confessarii ruinam, et scandalum publicum, machinari potest.

ARTICULUS II.

De confessario monialium.

987. *Quid speciatim curandum a confessario monialium?* 1° Ut scientiam sufficientem habeat. 2° Ut existimationem et quamdam venerationem sibi conciliet. 3° Ut moniales plena confidentia propriam conscientiam ei pandant. 4° Ut ipsae verum profectum faciant. 5° Ut erga illum genialitatem non concipiant; nec 6° aversionem. 7° Ut procuret pacem communitatis.

988. *Quomodo scientiam sufficientem habebit?* Praeter theologiam moralem, et normas supra enuntiatas pro

directione animarum piarum, scire debet 1° regulas et constitutiones monasterii proprias; 2° motiva et instructiones circa virtutes, quae apud Rodriguez, Scaramelli aliosque asceticos inveniuntur.

989. *Quomodo existimationem et quamdam venerationem sibi conciliabit?* Ad hoc doctrina non sufficit, sed virtutes in confessario ipso exiguntur; et speciatim devotio, recollectio, mortificatio, patientia, diligentia, maxime vero prudentia et gravitas.

990. *Quomodo obtinebit ut moniales plena confidentia propriam conscientiam ei aperiant?* Taedium, impatientiam et festinationem non ostendat; a praebendis signis cuiusdam specialis existimationis caveat; admirationem de peccatis accusatis (quamvis gravissima essent) non demonstrat, et verecundiâ praepeditas valde adiuvet (ipsae enim ad alios confessarios non facile divertere possunt, et vae si sacrilegiis se assuefacere!). Denique ne suspectum, imo ne umbram quidem praebeat quod confessionibus ad aliquid exterius agendum vel dicendum aliquo modo utatur.

991. *Quomodo praeberet posset suspectum de usu confessionum?* Si moniales rescirent quod de monasterio aut de aliqua moniali cum famulis conventus aut cum aliis extraneis loquatur; si longa et frequentia colloquia haberet cum abbatissa vel aliqua moniali extra confessionem; vel si abbatissae diceret quod cum tali moniali tali vel tali modo se gerere debet; si in ipso confessionali cum una sermonem iniiceret de alia, maxime vero si circa hanc vel illam inquisitiones faceret, aut si cum educandis de monialibus loqueretur; si, intelligendo in confessione peccata commissa cum complicibus, vel quod talis vel talis inordinatio in monasterio acciderit, de cognoscendis personis se curiosum ostenderet; si confessione unius uteretur ad magis interrogandam vel ad corrigendam aliam; si ex confessione unius audito defectu de alia, postea aliquo modo ostenderet talem defectum iam esse sibi notum; si faceret correctiones de rebus exterius quidem notis, sed ita ut moniales correctae

suspicari possent quod in confessionali notitiam habuerit; si has vel illas laudaret, et de aliis taceret; si in electione abbatissae aut discretarum aut in distributione officiorum se ingereret, vel quomodolibet satis indicaret se potius pro una quam pro alia propensum esse; si confessariis extraordinariis vel concionatoribus monita aliqua suspectuum et futurarum querimoniarum periculosa daret; si ipse sponte sua conciones Communitati facere vellet; aut si in concionibus, quae forte essent de more, magnam cautelam non adhiberet. Periculum adesset quoque si extra confessionale pacem componendi munus susciperet.

992. *Quomodo procurabit ut quaelibet monialis verum profectum faciat?* Instando pro exercitio virtutum, atque observantia regularum et constitutionum.

993. *Quaenam sunt virtutes monialibus magis necessariae?* 1° Amor Dei, factis et sacrificiis ostendendus. 2° Obedientia quae sit coeca, prompta, exacta, et libenti animo in rebus quoque amori proprio repugnantibus exercenda. 3° Charitas erga sorores; unde monialis caveat ne de aliqua obmurmuret, ne aliquam offendat, contristet, vel nimis oneret; item procuret ut alias, quantum potest, adiuvet et consoletur; denique sit patiens, et mansueta, atque ad veniam pro amore Dei ex corde concedendam semper parata. 4° Castitas. 5° Paupertas. 6° Iuge exercitium mortificationum, quarum maiorem numerum possibilem unaquaque monialis Iesu Crucifixo sponso suo in signum amoris quovis vespere (ut supra innui) offerat.

994. *Quid de observantia regularum et constitutionum?*

I. Regulae et constitutiones sunt media, quibus moniales ad vota observanda et virtutes exercendas uti debent. Aliquid aliud superaddere ut plurimum nocet et vix unquam expedit; particularitates enim (quamvis forte in se optimae) plus vel minus communitatem turbant. Procurandum potius ut illa omnia quae a regulis praescribuntur (v. g. confessiones, Communiones, exercitia spiritualia, meditatio-

nes, lectiones spirituales, orationes iaculatoriae, psalmodiae, disciplinae, ieiunia etc.) non iam defectuose vel ex quadam sterili consuetudine, sed exacte cum internis dispositionibus et ex vero spiritu atque cum fructu, peragantur.

II. Caveat confessarius ne sub suo regimine abusus vel relaxationes introducantur. Si autem abusus notorii et manifestissimi (speciatim circa clausuram et collocutionem cum exteris) iam adsint, Episcopum consulat.

III. Monialibus dispensationes, exemptiones, particularitates et licentias quaerentibus suadeat ut nihil petant, nisi rationes vere urgentes afferant; quo casu eas ad Superiorissam remittat. Ipse autem nec intercessoris partes in se assumat, nec auctoritate propria (quam ex consuetudine non habeat) dispensare praesumat.

IV. Curandum ut moniales, quae aliquid momentosum omittere cogantur, alia hora vel alio modo (si possint) suppleant.

V. Regula, quae forte magis aliis cordi debet esse confessario, est silentium. Ex collocutionibus cum exteris (quamvis essent Religiosi); ex nimis frequentibus collocutionibus cum ipsis consanguineis; ex notitiis mundanis; ex colloquiis inter ipsas moniales (extra horam recreationis), et uno verbo ex lingua iuxta religiosum silentium accurate non custodita, non solum dissipationes, sed etiam magnae monasteriorum inordinationes, oriri solent.

995. *Quomodo cavebit confessarius ne ulla ex monialibus genialitatem erga illum ipsum concipiat?* Privilegiatas, seu (ut vulgo dicitur) beniaminas, non habeat. Si aliqua maiori assistentia vel patientia indigeat, se quidem praestabit, sed moderate: imo identidem citius illam quam alias dimittat. Frequentiorem ad confessionem accessum ex consuetudine nemini permittat; et, data necessitate, quo citius fieri poterit, se expediat. Collocutiones ad rotas vel crates (speciatim in longum pottractas, maxime vero tempore nocturno) prorsus evitet. Quando monialibus sacristiae addictis aliquid dicere debeat, brevissimus sit. Si animad-

verteret quod aliqua (v. g. ex nimia facilitate loquendi de illo) ad genialitatem de facto inclinaret, cum ea cautissime procedat. Si, distribuendo monialibus SS. mam Eucharistiam, notasset, aliquam ad Communionem non accessisse, de hoc illi nihil dicat.

996. *Quomodo procurabit ne aversiones contra seipsum excitet?* Quilibet defectus plus vel minus aversiones excitat; sed speciatim prae oculis habebit sequentia.

I. Caveat ne aliquas, v. g. vetulas, rudes, conversas, infirmas etc. negligat, vel negligere videatur; maxime si neglectae magnis spiritus tribulationibus subiicerentur et maiori assistentia indigerent. Dum tamen maiorem istam assistentiam praebet, ne idipsum alias criterii inopes vel ad zelotypiam inclinatam offendat, identidem has quoque magis aliis detineat. Si ope monialis sacristiae addictae modo haec modo illa petat in confessione audiri extra proprium diem, et si contingere possit quod interdum annuere nequeat, tunc iubeat ut eadem monialis nomen petentium nunquam significet.

II. Confessionale in locum inquisitionum et delationum non convertat; nec inquiret an haec vel illa dicat aliquid de seipso, vel diu commorata fuerit in confessionali apud Extraordinarium etc.

III. Bonis modis procedat, et, si sit indole iracundus, circa hunc suum defectum valde vigilet. Corrigat quidem, sed ad paulo acriorem correctionem non procedat, nisi forte sciat quod monialis in bonam partem sit illam exceptura. Cum quibusdam meliorem opportunitatem expectare, vel etiam omnino dissimulare oportet, ne peius accidat. Si petitionibus annuere nequeat, displicentiam ostendat. Nimio imperio non procedat; neque in exigendis rebus, quae vix aut ne vix quidem obtineri possunt, obstinatus persistat.

IV. Novitates, quamvis optimae viderentur, non introducat: nisi forte Communitas illas desideraret nihilque turbarent atque Episcopi consensus accederet. Quoad ipsos

abusus evellendos valde caute et prudenter procedat atque Episcopum consulat.

V. In rebus quae ad syndicos vel superiorissam spectant se ingerere non sibi arroget. Tempore Extraordinarii ad monasterium non accedat, neque ad monialem aliquam scribat.

VI. Monialibus superiorissae contrariis non faveat, sed potius illas corrigit. Quoad novas electiones aut officiorum distributiones, caveat (ut supra dicebam) ne huic vel illi (maxime si partes invicem contrariae ferverent) se opponat.

VII. Si aliqua monialis extra tempus Extraordinarium petere vellet, non se opponat. Si tamen id ex defectu proprio (v. g. ex nimia severitate vel impatientia) provenisset, tunc monialem id minitantem quietam reddere satagat, et se ipsum emendet. Res huiusmodi enim communitatem valde turbare solet, et tunc confessarius in illo monasterio parum perdurare posset.

VIII. Servitium suum diligenter et exacte praestet: a monasterio munera, servitia, pecuniam mutuam etc. non petat; et si apud monasterium ipsum habitationem et victum haberet, de omnibus contentum se ostendat, alios ad mensam non invitet, nocturno tempore foris non maneat; uno verbo gravamen nullum et turbationem nullam communitati afferat.

IX. Finito triennio, pro confirmatione obtinenda nihil dicat et nihil agat.

997. *Quomodo confessarius pacem communitatis procurabit?* Illa omnia, quae hucusque dicta sunt, valent etiam ad pacem communitatis obtinendam; si enim ex una parte moniales sint obediens, patientes, charitatis vinculo unitae, recollectae, observantes, a particularitatibus alienae, mortificatae etc.; et ex alia confessarius adhibeat omnes et singulas cautelas supra indicatas, iam pax communitatis vix turbari poterit. Nihilominus duo notari debent. Primum est quod amicitiae particulares (quamvis in virtute fundarentur et in saeculo optimaessent) in communitatibus noxiae sunt

et pacem turbant. Secundum est quod electio superiorissae non raro solet esse occasio turbationum. Confessarius (ut dixi) non debet quidem se ingerere quoad personam monialis eligendae; sed niti debet ut singulae 1° orent; 2° considerent quaenam maiori prudentia, dexteritate, charitate et regularis observantiae zelo pollere videatur; 3° taceant.

998. *Quomodo se gerere debet confessarius quoad directionem superiorissae?* Curabit ut muneri suo satisfaciatur; nempe 1° moniales suas omnes, tamquam filias dilectissimas, nulla distinctione facta, amet; quamlibet libenter auscultet; nec ullo modo consideret, quod hae vel illae in electione contrariae ei fuerint. 2° Delationibus fidem coecam non praestet, quamvis a suis confidentibus factae fuissent, sed cautas informationes capiat; et, si corrigere debeat, id (saltem prima vice et ordinarie) faciat privatim. 3° Regularem observantiam procuret, et ipsa suo exemplo omnibus praebeat. 4° Abusus, si qui sint, prudenter avellere satagat. 5° Sollicitudinem adhibeat ut infirmas non solum curentur, sed etiam ab aliis consororibus identidem visitentur. 6° Quoad expensas, ab avaritia simul et a luxu atque superfluitate absteineat. 7° Tam in admittendis novitiis, quam in illis eiciendis magna consideratione procedat; agitur enim de re, in qua sive contra bonum monasterii, sive contra iustitiam, gravissime delinquendi periculum subsistere potest. 8° In circumstantiis extraordinariis Episcopum tempestive consulat.

999. *Quid si in monasterio adesset educandus?*

I. Confessarius curabit ut unaquaeque educanda perpendat scopum educandatus ipsius, et quantum oporteat ut illi correspondeat.

II. Maxime cordi ei sit ut educandae non solum attendant studiis, et exercent actus religiosos, sed etiam (imo praecipue) ut virtutes christianas acquirant, unde evadant habitualiter obediens, patientes, humiles, castae, modestae, laboriosae, diligentes, maxime vero erga Deum et

proximum charitate flagrantes. Curet etiam ut earundem magistrae eundem scopum sibi praefigant, illique magno zelo et diligentissime insistant; non raro enim contingit quod puellae longe meliores evasissent si domi retentae fuissent.

III. Efficiendum ut praellae educandae non solum legem Dei, sed etiam consilia evangelica cognoscant, et circa modum non errandi et bene se gerendi in electione status edoceantur.

IV. Expediret ut pro Exercitiis spiritualibus conciones non simul cum monialibus bene vero seorsim audirent, sed confessarius auctoritate sua mutationes facere non posset.

V. Antequam aliqua educanda domum suam revertatur, contra mundi pericula sedulo praemuriri debet.

1000. *Quid de confessario extraordinario?* 1° Neque familiarem neque contrarium se ostendat ordinario. 2° Audiendo lamenta contra ordinarium, illum, quantum potest, excuset. 3° Nisi agatur de re clara et gravi, eius directionem non immutet, nec eius decisiones et consilia censuret. 4° Si vocatus fuerit extra tempus solum pro aliqua moniali, curare debet ut illa in posterum singularitatem istam (nisi ratio vere gravis subsistat) evitet.

CAPUT VII.

De Concionatoribus.

ARTICULUS I.

De scopo sacrae praedicationis.

1001. *Quemnam finem concionatores sibi praefigere debent?* Non laudes, non plausum; sed fructum. Dicebat S. Bernardus: « Non sibi plausum, sed mihi planctum moveat », et S. Hieronymus: « Lacrymae auditorum laudes tuae sint ». Qui non fructum, sed gloriam suam quaerit,

est proditor officii sui. Proditor, quia non adimplet suam missionem, et mandatam Christi « Elegi vos... ut eatis et « fructum afferatis ». Proditor, quia, dum ex officio gloriam Dei quaerere deberet, non illam sed propriam quaerit. Proditor denique, quia Christifidelibus damnum infert; imo et iniuriam; illos enim pascuo salutari quo adeo indigent, quod expectant et ad quod ius habent, iniquissime privat « Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis ». Adde scandalum; huiusmodi enim praedicationis sterilis et inutilis, quae tamen (propter flores, argumenta sublimia etc.) plausum conciliat, ad modum contagii facile extenditur et fit frequens. Sic autem perinde est ac si Ecclesia longe lateque praedicatione privetur. Sed re ista quid perniciosius? Sanchez dicere non dubitavit, praedicatores huiusmodi generis inter maiores Ecclesiae persecutores esse recensendos. Et profecto, quatenus maior persecutio quam praedicatione Ecclesiam privare, et populum Christianum damno adeo magno (exinde enim animarum innumerabilium damnatio aeterna proveniet) afficere? In hoc itaque peccatum mortale sine dubio reponi debet; unde iure optimo Cornelius a Lapide (*Luc. VI. 26*) aperte dicit: « Praedicator qui plausum quaerit, non conversionem populi, « damnabitur; tum quia praedicationis officio ad laudem « non Dei sed suam abutitur; tum quia salutem tot animarum sibi creditam (*et quidem ut plurimum mercede « recepta*) impedit et avertit ». Reapse Ezechielis *Cap. III* haec terribilia verba leguntur: « Si, dicente me ad impium, morte morieris, non annuntiaveris ei..., ipse impius in iniquitate sua morietur; sanguinem autem eius « de manu tua requiram ». Adde circumstantias specialissimas nostrorum temporum. Pericula, peccata et delicta in immensum creverunt. Media plurima providendi salutis animarum nobis ablata fuerunt. Unum tamen non exiguae sed magnae imo maximae efficaciae adhuc nobis relinquitur: nempe libertas loquendi ad multitudines. Sed quid si medium istud nos ipsi inutile reddamus; et, dum multi-